

EESTI NSV KULTUURIMINISTEERIUM
FR. R. KREUTZWALDI NIM. EESTI NSV RIIKLIK
RAAMATUKOGU

MAKSIM GORKI

(1868—1936)

Kirjanduse soovitusnimestik

TALLINN

1959

Handwritten text at the top center, partially obscured.

ART

2/45 H31

A-22751 III

EESTI NSV KULTUURIMINISTEERIUM
FR. R. KREUTZWALDI NIM. EESTI NSV RIIKLIK
RAAMATUKOGU

MAKSIM GORKI

(1868—1936)

Kirjanduse soovitusnimestik

TALLINN

1959

2
Tartu Ülikooli
Raamatukogu

45431

ARHIIVKOGU

... Gorki on määratu suur kunstiline talent, kes on toonud ja toob palju kasu ülemaailmsele proletaarsele liikumisele.

V. I. Lenin. Teosed. 23. kd., lk. 319.

Gorki nime tuntakse hästi mitte ainult meie lugejate laiades hulkades, vaid kogu maailma progressiivsete inimeste hulgas.

Gorki on suur kui geniaalne sõnakunstnik, kui väsimatu ja ennastsalgav võitleja inimkonna õnne eest, kaasaja kõrgema ideaali — kommunismi elluviimise eest.

Gorki tuli rahva hulgast ja rahvale andis ta jäägitult tagasi oma tohutu talendi.

Gorki teosed leiavad tee eriealiste ja erinevate kalduvustega lugejate mõistusse ja südamesse.

Gorki teosed on tõeliseks elu kooliks täis kõrget ideelisust ja inimlikku suurust, tõeliseks realismi ja hea maitse kooliks.

Käesolev nimestik on mõeldud esmajoones rahvaraamatukogude töötajatele, et neid abistada Gorki kirjandusliku pärandi propageerimisel.

Gorki teoste kõige laialdasem propaganda pole ainult juubelipäevade ülesanne. Gorki loomingu tutvustamisel on õigustatult kõige tähtsam, kõige ulatuslikum koht nõukogude ilukirjanduse propagandas üldse.

On raske ülehinnata Gorki kasvatuslikku tähtsust noorsoole. Gorki tohutus kirjanduslikus

pärandis on teoseid, mida eduga võib soovitada kõige erinevama ettevalmistusega lugejatele, kõige erinevamate lugemisharjumustega ja isegi ükskõik kui vähe lugenud inimestele.

Neile, kes raamatukoguhoidja juhtimisel esmakordselt alustavad süstemaatilist, plaanipärast lugemist, tuleb esmajoones soovitada jutustusi «Lapsepõlv», «Inimeste seas», «Minu ülikoolid». Neis autobiograafilistes jutustustes räägitakse poeetiliselt kokkupuudetest teaduse ja kirjandusega, rõõmust, mida annab südamele ja mõistusele hea raamat. Luuletustest ja lühematest jutustustest valime «Makar Tšudra», «Tütarlaps ja Surm», «Vanaisa Arhip ja Ljonka», «Vanaisa Izergil», «Tšelkašš», «Laul kotkast», «Väljaviimine», «Konovalov», «Orlovide abielupaar», «Malva», «Igavuse pärast», «Laul Tormilinnust», «Inimese sünd», «Kurjad kollid». Võib soovitada ka romaane «Fomaa Gordejev», «Kolm inimest», «Ema», «Artamonovite ettevõtte», näidendeid «Väikekodanlased», «Põhjas», «Jegor Bulõtšov ja teised» jt.

Ka meie intelligents armastab Gorkit lugeda ja ikka uuesti lugeda. Selle lugejategrupi tähelepanu tuleb suunata eriti Gorki viimasele loomingu perioodile. Nende teoste tundmaõppimine rikastab ja laiendab oluliselt teadmisi Gorki elust ja loomingust.

Kriitilist kirjandust Gorki kohta, eriti A. Roskini ja I. Gruzdevi raamatuid tuleb samuti soovitada lugejate laiadele hulkadele.

Gorki määratud tähtsust maailmakirjanduse, kultuuri ja ühiskondliku mõtte ajaloos, tema sõna tabavust ja ilu võib raamatukoguhoidja enne- kõike avada kirjaniku loomingu otsese propa- ganda juures, viies tema teosed kõige laiema- tesse lugejate kihtidesse. Peale selle tuleb raa- matukoguhoidjal, nii sagedasti kui võimalik, kasutada Gorki mõtteid ja hinnanguid seoses meile aktuaalsete teemade või probleemidega.

Lugejate huvi Gorki elu ja loomingu vastu võib süvendada plakat, näitus, kirjandusõhtu, lugejate konverents, ühislugemised jt. massitöö vormid, mida raamatukoguhoidja võib vastavalt oma töö tingimustele organiseerida.

Iga raamatukogu võib koostada ja kujundada ka üksikuid temaažilisi albume, mis võivad üht- lasi olla ka näitliku agitatsiooni vahendiks.

ELULOOlisi ANDMEID

1868—1936

Seltsimehed, täna nimetati mind õnnelikuks inimeseks. See on õigus, teie ees on tõesti õnnelik inimene — inimene, kelle elus on teostunud tema paremad unistused, tema paremad lootused.

M. Gorki. Kogutud teosed 30 köites. 24. kd., lk. 395 (v. k.).

16. (28.) märtsil 1868. aastal sündis Aleksei Maksimovitš Peškov (Maksim Gorki) Nižni Novgorodis (praeguses Gorkis). Tema isa Maksim Savvatijevitš Peškov oli kunsttšiler, suri 1872. a. koolerasse. Ema Varvara Kaširina oli värvimistökoja omaniku tütar, suri 1878. a.
1871. aastal, pärast isa surma, saadeti Aljoša vanaisa juurde, kes oli ebatavalise mõistusega, kuid karm ja despootlik inimene. Varase lapsepõlve helgeks mälestuseks oli hea ja südamluk vanaema Akulina, kes andeka jutustajana äratas lapses huvi ja armastuse rahvaluule vastu.

1877—1878 õppis Aleksei Slobodsk-Kunavinski algkoolis, mis vaesuse tõttu jäi pooleli. Sellega lõppes tema kooliskäimine alatiseks.

1879. aastal saatis vanaisa 11-aastase poisikese «inimeste sekka». Nii alustas Gorki elu, mis oli täis rasket tööd, kibedaid katsumusi ja puudust. Ta oli «poisiks» jalanõudekaupluses, õpilaseks ehitusettevõtja juures ja ikoonitöökojas, statistina teatris, töötas nõudepesijana laeval. Seal sai ta esimeseks õpetajaks laevakokk Smurõi, kelle kastitais raamatuid, millede hulgas olid Gogoli, Nekrasovi, Walter Scotti ja Fieldingi teosed, avasid poisile uue, paeluva maailma. Eluajaks kujunes temast kirglik raamatusõber, ta tundis: «ma ei ole üksi maa peal — ja ma ei hukku!»

1884. aasta sügisel sõitis 16-aastane Gorki Kaasanisse. Ta kavatses ette valmistuda ülikooli astumiseks, kuid see ei õnnestunud. Et mitte hukkuda näljast, oli ta sunnitud töötama laadijana, puulõhkujana, aednikuna, pagarina, koorilauljana. Alaline võitlus olemasolu eest paljasjalgsete hulgas oli talle «ülikoolideks».

Kaasani perioodil lähenes Gorki revolutsiooniliselt meelestatud haritlastele, kes organiseerisid esimese marksistliku ringi Kaasanis. Gorki tutvus revolutsiooniliste demokraatide ja marksistliku kirjandusega.

1880-ndate aastate lõpul tegi Gorki revolutsioonilist propagandat talupoegade hulgas, töötas kalurina Kaspia merel, kaalujana raudteejaamas.

1889. aastal (13. okt.—7. nov.) oli Gorki esmakordselt (hiljem kuni 1905 korduvalt) areteeritud sidemete pärast revolutsiooniliste ringkondadega ja ta jäi kuni 1917. a. politsei järelevalve alla. 1889. aastal tutvus Gorki V. Korolenkoga, kes andis ta töödele sõbraliku, kuid range kriitika.

1891. aastal rändas Gorki tuhat versta mööda Venemaad, detsembris asus ta Kaukaasia töolisliikumise keskusse Tifliisi (praegu Tbilisi), kus ta töötas raudteetöökodades ja jätkas revolutsioonilist tegevust.

12. (24.) sept. 1892. aastal avaldas ta Tifliisi ajalehes esimese jutustuse «Makar Tšudra» M. Gorki nime all.

1893. a. oktoobris pöördus Gorki tagasi Nižni Novgorodi. Siin puutus ta kokku V. Korolenkoga, kes soojalt ja suure tähelepanuga aitas algaval kirjanikul leida teed «suurde kirjandusse».

1895. a. veebruaris sõitis Gorki Samaarasse (praegu Kuibõšev), kus töötas följetonistina ajalehe juures ja avaldas jutustused «Vanaeit Izergil», «Tšelkašš», «Väljaviimine» jt.

1897. aastal ilmusid jutustused «Konovalov», «Orlovide abielupaar», «Endised inimesed», «Malva», «Ilgavuse pärast» jt.

1898. aastal ilmus kahes köites «Olukirjeldused ja jutustused», mis tõi kirjanikule ülevenemaalise kuulsuse.
1899. aastal ilmus romaan «Fomaa Gordejev», jutustused «Kirilka», «Kakskümmend kuus ja üks» jt. teosed.
1900. aastal tutvus Gorki L. Tolstoiga ja viibis Tšehhovi juures.
1901. ilmus «Laul Tormilinnust», Gorkit nimetati «tormikuulutajaks». Ta saadeti välja Nižni-Novgorodist.
1902. aastal valis Vene Teaduste Akadeemia Gorki kirjanduslike teenete eest oma auliikmeks. Märtsis toimus Moskva Kunstiteatri esituses Peterburis «Väikekodanlaste» esietendus, mis hoolimata tsensuuri kärbetest kutsus esile valitsevate ringkondade politseilised ettevaatusabinõud. Detsembris oli Moskva Kunstiteatris «Põhjas» esietendus — menu oli erakordne.
1905. aasta revolutsiooni eel tegi Gorki suurt organisatsioonilist tööd progressiivsete jõudude ühendamisel vene kirjanduses (hakkasid ilmuma kirjastuse «Znanije» koguteosed).

1905. aasta sündmustest võttis Gorki kõige aktiivsemalt osa. Ta taotles verevalamise takistamist ja kirjutas 9. jaan. raevuka üleskutse isevalitsuse kukutamiseks. Gorki areteeriti 1905. aasta jaanuaris. See põhjus-

tas ägedaid proteste nii Venemaal kui ka Euroopas ja avaliku arvamuse survele vabastati Gorki. Aga elamine Peterburis keelati talle. 1905. aasta veebruaris kirjutas Gorki vanglas näidendi «Päikese lapsed». Aasta lõpul valmis näidend «Barbarid». 1905. aastal loodi Gorki vahetul osavõtul bolševike legaalne ajaleht «Novaja Žisn». 1905. a. kohtus Gorki esmakordselt Leniniga. 1906. a. sõitis Gorki tsaarivalitsuse poolt tagakiusatuna Lääne-Euroopasse ja Ameerikasse, kus ta partei ülesandel jutustas tõde vene revolutsioonist. Progressiivne ameerika ühiskond tervitas teda soojalt, Gorki kohtus ka M. Twaini ja H. Wellsiga. 1906. a. aprillis ilmus paljudes välismaa ajalehtedes Gorki üleskutse «Ärge andke raha vene valitsusele revolutsiooni mahasurumiseks». 1906. a. kevadel kirjutas Gorki olukirjeldusi ja pamflette «Ameerikast». 1906. a. suvel ja sügisel kirjutas Gorki New Yorgi lähedal suvilas romaani «Ema» (ilmus 1907, täielik tekst pärast Oktoobrirevolutsiooni) ja näidendi «Vaenlased». Näidendi ettekandmine Venemaal keelati.

1907. a. mais võttis Gorki delegaadina osa VSDTP V kongressist Londonis. Sellest kongressist alates algas Lenini ja Gorki vahel tihe sõprus ja kirjavahetus.

1908. a. aprillis viibis V. I. Lenin Gorki juures Capril.

1909. a. suvel pidas Gorki Capril organiseeritud vene töölispropagandistide koolis loenguid vene XVIII ja XIX sajandi kirjandusest. Nõukogude võimu aastail ilmusid need pealkirjaga «Vene kirjanduse ajalugu».
1910. aastal ilmus esimene osa jutustusest «Matvei Kožemjakini elu», näidend «Vassa Železnova» jt. 1910. a. suvel viibis V. I. Lenin uuesti Gorki juures Capril.
1912. aastal ilmusid «Muinasjutud Itaaliast».
1913. aastal ilmus «Lapsepõlv». Detsembris pöördus Gorki tagasi Venemaale.
1915. aastal hakkas Gorki välja andma sõjavastast ajakirja «Letopiss», millele tegid kaastööd V. Majakovski, M. Prišvin, F. Gladkov, K. Trenjov, S. Jessenin, A. Blok, V. Brjusov jt.
1916. aastal ilmus jutustus «Inimeste seas».
1917. aastal ilmus «Tütarlaps ja Surm» ning lõppes tsükli «Vene muinasjutud» ilmumine.
1918. aastal organiseeriti Gorki initsiatiivil kirjastus «Maailmakirjandus».
1919. Tähelepanelikult jälgides V. I. Lenini nõuandeid, võttis Gorki veel aktiivsemalt osa ühiskondlikust elust.
1921. aastal hakkas Gorki vahetul osavõtul ilmutama Nõukgude Liidu esimene mahukas kirjanduslik-kunstiline ajakiri «Krasnaja Nov». Tuberkuloosiprotsessi ägenemisel sõitis Gorki Lenini nõuandel välismaale. Ravis end Saksa ja Tšehhi sanatooriumides.

1923. aastal ilmus autobiograafiline jutustus «Minu ülikoolid».
1924. aastal asus Gorki kliimaatiliselt soodsasse Sorrentosse Itaalias.
1925. aastal ilmus romaan «Artamonovite ettevõte». Algas A. Makarenkoga regulaarne kirjavahetus, mis kestis kümme aastat.
1926. aastal kutsuti Gorki rahvusvahelise sõjavastase kongressi organiseerimiskomiteesse.
1927. aastal ilmus esimene osa romaanist «Klim Samgini elu».
1928. aasta mais tuli Gorki tagasi Nõukogude Liitu.
1929. aasta sügisel pöördus ta tagasi Itaaliasse.
1931. aastal lõpetas Gorki olukirjelduse «V. I. Lenin» ja rea artikleid «Kirjandusest».
1931. aasta mais tuli kirjanik jäädavalt kodumaale. Tema loominguline ja ühiskondlik tegevus muutus eriti ulatuslikuks ja mitmekülgseks. Tema initsiatiivil organiseeriti niisugused väljaanded nagu «Kodusõja ajalugu», «Vabrikute ja tehaste ajalugu», «Poeedi raamatukogu» jt. Gorki korteris toimusid partei ja valitsuse juhtivate tegelaste kohtumised-vestlused kirjanikega.
1932. aastal autasustati Gorkit Lenini ordeniga ja Nižni Novgorodi linna elanikud taotlesid selle nime muutmist Gorkiks.
1933. aastal ilmus näidend «Dostigajev ja teised» ja rida tähtsamaid artikleid kirjanduse

sest «Sotsialistlikust realismist», «Proosast», «Näidenditest» jt.

Septembris toimus ümbertöötatud näidendi «Vaenlased» esietendus Leningradis.

1934. aastal juhtis Gorki ettevalmistust Nõukogude Kirjanike Liidu loomiseks ja juhatas 17. augustil esimest nõukogude kirjanike kongressi. Kongressil valiti Gorki Nõukogude Kirjanike Liidu esimeheks.

1935. aastal ilmusid Gorki artiklid «Muinasjutustest», «Kunstist», «Kultuuridest» jt.

18. juunil 1936. aastal suri A. M. Gorki Moskva lähedal Gorkis. Ta maeti Punasele väljakule Moskvas.

M. GORKI ILUKIRJANDUSLIKUD TEOSSED

(Ülevaade)

...Rahvas on surematu ja surematu on ka Poeet, kelle laulud on tema Rahva südametuksed.

M. Gorki. Materjale ja uurimusi.
1. kd, M.-L., 1934, lk. 73 (v. k).

M. Gorki on mitte ainult vene ja nõukogude, vaid kogu maailmakirjanduse uhkus.

Määratu tähtsus on Gorkil, geniaalsel sõnakunstnikul, väljapaistval mõtlejal, kirglikul revolutsionääril maailma kultuuri ja vabadusliikumise ajaloos.

Gorki suurus on selles, et ta esimesena maailmakirjanduse ajaloos kogu oma elu sidus orgaaniliselt ja katkestamatult proletariaadi ja tema parteiga, et kirjaniku võimas talent oli rakendatud maailma kõige revolutsioonilisema klassi teenistusse.

Erakordselt kõrgelt hindas V. I. Lenin Gorkif, nägi temas «määratu suurt kunstilist talenti», «proletaarse kunsti suurimat esindajat».

Gorki astus kirjandusse möödunud sajandi 90-ndail aastail, kui oli alanud vabadusliikumises uus, proletaarne etapp. Gorki muutub proletaarse revolutsiooni tormilinnuks.

Tema teosed paljastasid kapitalistliku tegelikuse vastuolusid, elu «tinaraskeid jäledusi».

Gorki varasemates teostes on tähelepanдав koht romantilistel legendidel ja muinasjuttudel, mis on lähedalt seotud rahvaloominguga. Juba oma esimeses jutustuses «Makar Tšudra» (1892) ülistab Gorki vabaduspüüdeid. Armastuse ilust ja jõust räägib värssmuinasjutt «Tütarlaps ja Surm» (kirjutatud 1892, tsensuuritakistuste tõttu ilmus alles 1917).

Rahva vabaduse ja õnne nimel tehtud kangelastegu ülistab «Vanaeit Izergil» (1895), mis koosneb justkui kolmest iseseisvast episoodist: legend individualistist Larrast, Izergili jutustus oma noorusest ja legend kangelaslikust Dankost.

«Laulus kotkast» (1895) on kangelaslikule, ennastohverdavale kotkale vastandatud piiratud Nastiku väikekodanlik «mõistlikkus».

Vana maailma ebainimlikkust ja ülekohtu näitavad «Vanaisa Arhip ja Ljonka» (1894), «Väljaviimine» (1895) ja «Igavuse pärast» (1897).

Protestiks eraomandile rajatud ebainimlike suhete vastu on «Tšelkašš» (1895). Sadamahulkuri ja varga muudab ausaks põlgus raha vastu, omandamiskirg aga muudab põhiliselt ausa talupoja Gavrila kurjategijaks.

Inimest, kes ei suuda leida oma kohta elus, kujutab «Konovalov» (1897). Ümbritseva elu masenduse mõjul kaotab oma elukutset armastav pagar võime töötada, muutub joodikuks ja lõpetab enesetapjana.

Revolutsioonilise propaganda vahendiks sai Gorki esimene romaan «Fomaa Gordejev» (1899), mis ei piirdu ainult kapitalistliku maailma paljastamisega, vaid näitab kodanluse sise- mist nõrkust ja lõhet ekspluataatorliku klassi elus.

XX sajandi alguse revolutsiooniliste meeleolude kasv ja süvenemine väljendus Gorki «Laulus Tormilinnust» (1901).

Näitekirjanduses on Gorki uue ühiskondlik-politiilise draama rajajaks. Maailma näitekirjanduses polnud seni nii karmi, halastamatut tõde sotsiaalsete alamkihtide elust kui Gorki «Põhjas» (1902). Suure jõulisusega paljastatakse siin ühelt poolt sotsiaalset pahet, teiselt poolt näeme Gorki aktiivset humanismi: «Inimene! See on suurepärane! See kõlab uhkelt!»

Näidendites «Väikekodanlased» (1901) ja «Suvitajad» (1904) näitab Gorki kodanlikku haritlaskonda, kes on eraldunud rahvast, mõtleb ainult enda heaolule ja muutub kapitalistide teenriks.

Gorki vanglas kirjutatud näidend «Päikese lapsed» (1905) kujutab nii revolutsioonieelse intelligentsi tragöödiat, kes on irdunud rahvast,

kui ka rahva tragöödiat, kellele pole osaks saanud teaduse ja kultuuri saavutusi.

Sotsialistliku realismi küpseks teoseks on näidend «Vaenlased» (1906), mis näitab vastuolude lepitamatust proletariaadi ja kodanliku klassi vahel ning revolutsiooni võidu paratamatust.

Inimeste vennalikku ühinemist revolutsioonilises võitluses ülistab poetiliselt muinasjutt «Seltsimees!» (1906). See sõna hõlmab kogu maailma, põletab ja teeb tuhaks meid moonutava õeluse, viha ja julmuse, liidab kõik südamed ühtseks maailma südameks — õiglaste, õilsate inimeste südameks, ning teeb inimesed vabade töötajate lahutamatult ühtseks pereks.

Olukirjelduses «9. jaanuar» (1907) kujutas Gorki «verise pühapäeva» traagilisi sündmusi.

Väljapaistev tähtsus vene ja maailmakirjanduse ajaloos on sotsialistliku realismi klassikalisel teosel, romaanil «Ema» (1906—1907). Romaani aluseks on tegelikud sündmused Sormovo 1902. aasta 1. mai tööliste demonstratsioonist ja kohtust osavõtjate üle. Pavel Vlassovis ja tema emas Pelageja Nilovnas lõi Gorki esimesena töölisklassist põlvnevate revolutsionääride üldistatud kujud. Teoses peegeldub laiade rahvahulkade revolutsioonilise teadlikkuse ärkamine ja tugevnemine, partei organisatsiooni kangelas-tegusid on näidatud lahutamatus seoses töölisklasside eluga. Romaani on nimetatud vene töölisklassi autobiograafiaks. V. I. Lenin pidas seda õigeaegseks ja vajalikuks raamatuks.

Küla ärkamine revolutsioonilisele teadlikkusele pärast 1905. aastat on peateemaks jutustuses «Suvi» (1909).

Jutustus «Okurovi linnake» (1909—1910) kujutab ühe maakolka elu, näitab metsikut, õnnetut, allasurutud, aga head, visa ja andekat vene rahvast.

«Okurovi tsüklistse» kuulub ka jutustus «Matvei Kožemjakini elu» (1910—1911), mille sündmused haaravad perioodi 60-ndaist aastaist kuni 1905. a. Näeme, kuidas okurovlastesse tungib revolutsiooni värskendav hingus, kasvab rahulolematus eksisteeriva korraga ja eralduvad paremad inimesed.

Kodanliku tsivilisatsiooni vapustavaid pahesid näitab satiirik Gorki olukirjeldustes «Ameerikast» (1906).

Uue revolutsioonilise tõusu aastail kirjutas Gorki päikesepaistelised «Muinasjutud Itaaliast» (1910—1913). V. I. Lenin nimetas neid lühikesi, Itaalia tegelikkust optimistlikult kajastavaid novelle «suurepäraseks».

Olukirjelduste seerias «Mööda Venemaad» (1912—1917) peegelduvad Gorki muljed ja tähelepanekud oma maast ning rahvast. Näeme, kui väljakannatamatuis tingimustes elas revolutsioonieelne vene rahvas, aga ka Vene maa ja rahva hävimatult kauneid jooni («Inimese sünd», «Jääminek», «Kuidas laulu loodi», «Kurjad kollid» jt.).

Suur tähtsus Gorki vaimse kujunemise mõistmiseks on tema silmapaistval teosel, autobiograafilisel triloogial. «Lapsepõlv» (1913—1914) on pühendatud Aljoša Peškovi elu kirjeldamisele vanaisa perekonnas selle ajani, kui pärast ema surma poiss anti teenistusse jalanõudekauplusse. «Inimeste seas» (1916) jutustab aastaist 1878—1884. «Minu ülikoolid» (1923) on pühendatud Kaasani perioodile 1884—1888.

Pärast Suurt Oktoobrit laienes Gorki loominguiline silmaring. Meie maal toimunud suurtest muudatustest jutustab Gorki olukirjeldustes «Mööda Nõukogude Liitu» (1929).

Uute, revolutsioonis sündinud, inimeste massilisest heroismist on «Jutustused kangelastest» (1930—1931).

Suure ajaloolise ja kunstilise väärtusega on Gorki romaan «Artamonovite ettevõte» (1925) — kolme põlvkonna vabrikantide lugu XIX sajandi 60-ndate aastate algusest kuni Oktoobri-revolutsioonini. Romaan näitab valitseva klassi roiskumise ja proletariaadi kasvu ajaloolist seaduspärasust.

Kapitalistliku maailma hukkumise paratamatus ja revolutsiooniliste jõudude võit on sisuks ka näidenditele «Jegor Bulõtšov ja teised» (1932), «Dostigajev ja teised» (1933) ja «Vassa Železnova» (1936).

Üheks maailmakirjanduse tähtsamaks teoseks on neljaköiteline romaan «Klim Samgini elu», millega Gorki töötas 1925. aastast alates kuni

surmani. Teos kujutab Venemaa ideelis-poliitilisi sündmusi 40 aasta jooksul, Oktoobrirevolutsiooni ajaloolisi eeldusi ja kodanliku maailmavaate krahhi. Romaani tegevus toimus nii Peterburis kui Moskvas, provintsidest kui ka välismaal — Pariisis, Berliinis, Šveitsis. Teoses esinevad erinevate ühiskondlike klasside ja kihtide esindajad, kirjanduslikud kujud kõrvuti tõeliste isikutega. Romaani keskseks kujukaks on kodanlik intelligent Klim Samgin, kellele on vastandatud romaani positiivsed kangelased — Stepan Kutuzov, Jelisaveta Spivak, Ljubov Somova jt. Kogu romaani vältel on näidatud bolševistlike ideede kujunemist ja võidukäiku.

Gorki loomingus on erdateks lehekülgedeks tema meisterlikud kirjanduslikud portreed, mälestused kaasaegsetest (L. Tolstoi, Tšehhov, Korolenko, Kotsjubinski, Jessenin jt.). Olukirjeldustes-mälestustes on Gorki tabanud kõige iseloomulikuma neist inimestest.

Sügava hingestatusega, kõrge meisterlikkusega ja armastusega on kirjutatud olukirjeldus «V. I. Lenin», millega Gorki töötas 1924—1931.

Oma publitsistlikus ja kirjanduskriitilises tegevuses on Gorki käsitletud tähtsamaid kaasaja sotsiaalpoliitilisi küsimusi ja kultuuri, kirjanduse ning kunsti olulisemaid probleeme. Ka siin on olnud ta eesmärgiks võitlus kogu maailma inimeste vabaduse ja õnne eest.

Lihtsaid reatöötajaid ülistab artikkel ««Väikesest» inimestest ja suurest nende tööst» (1929).

Kolmekümnendail aastail kirjutas Gorki rea artikleid fašismi vastu, tõelise humanismi ja rahvastevahelise rahu kaitseks («Kelle poolt olete teie, «kultuurimeistrid?»» — 1932, «Sõjavastase kongressi delegaatidele», 1932, «Kultuuridest», 1935).

Sotsialistliku realismi kunsti vaatleb Gorki lahutamatus seoses rahvaga («Kunstist», 1935, «Kirjandusest ja muust», 1931, «Ettekanne nõukogude kirjanike I üleliidulisel kongressil», 1934).

Väsimatult võitleb Gorki kirjanduse ja kunsti parteilisuse eest («Sotsialistlikust realismist», 1933), kirjanike kõrge kunstimeisterlikkuse, maailmakirjanduse klassikutelt õppimise eest («Sellest, kuidas ma õppisin kirjutama», «Kirjandusest», 1930, «Keelest», 1934 jt.).

Suurt tähelepanu pöörab Gorki eetikale kirjanduses («Ülistatutest ja «algajatest»», 1928).

Gorki ei säästnud oma energiat nõukogude kirjanike ideelisel, loomingulisel ja organisatsioonilisel ühendamisel. Esimesel nõukogude kirjanike kongressil rääkis ta vajadusest koondada kogu maailma progressiivsete kirjanike read.

Gorki geniaalne loominguline pärand, tema elu ja tegevuse eeskuju, tema nõuanded, mis on täis tulist, teovõimsat armastust inimese vastu — kõik see on kallihinnaline ja kustumatu läte, mis jätkab kogu maailma progressiivse kirjanduse toitmist.

Ka tänapäeval jääb Gorki suureks osavõtjaks meie elust ja võitlusest.

M. GORKI MÖTTEID

Artiklites ja kirjades esineb Gorkil väga palju huvitavaid ja eredaid väljendusi, mis iseloomustavad kirjaniku suhtumist kirjandusse ja kunsti. Neid tsitaate on võimalik kasutada raamatunäitustel, albumites, plakatitel, mitmesuguste teemade valikul.

*

Rahvas ei ole üksnes jõud, kes loob kõik materiaalsed väärtused, ta on ka vaimsete väärtuste ainus ning ammendamatu allikas, ajaliselt, loomingu ilult ja geniaalsuselt esimene filosoof ja poeet, kes on loonud kõik maailma suured poeemid, kõik tragöödiad, sealhulgas suurima nendest — maailma kultuuri ajaloo.

M. Gorki. Kogutud teosed. 24. kd., lk. 26 (v. k.).

Proletariaadi humanism nõuab kustumatut vihkamist väikekodanluse vastu, kapitalistide, nende lakeide, parasiitide, fašistide, töölisklassi timukate ja reetjate vastu, vihkamist kõige selle vastu, mis sunnib kannatama, kõigi nende vastu, kes elavad sadade miljonite inimeste kannatuste arvel.

M. Gorki. «Sirp ja Vasar», 1959, 16. juuni.

Elu mõte on revolutsiooni teenimises . . .

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 70.

Seltsimees! tea ja usu, et sina oled kõige vajalikum inimene maa peal . . . sa hakkasid looma tõelist uut maailma.

M. Gorki. «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Kogu oma elu olen ma näinud tõelisi kangelasi ainult inimestes, kes armastavad ja oskavad töötada . . .

M. Gorki. Kogutud teosed. 24. kd., lk. 214 (v. k.).

Uus kultuur algab lugupidamisega tööinimese vastu, lugupidamisega töö vastu.

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 13.

Mida rohkem teab inimene, seda tugevam ta on, seda paremini on ta relvastatud.

M. Gorki. Kogutud teosed. 26. kd., lk. 79 (v. k.).

On vaja teada võimalikult rohkem. Mida mitmekülgsemad on kogemused, seda kõrgemale nad inimese tõstavad, seda avaramaks muutub vaateväli.

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 225.

Kunst mõjub nagu päike, ta tõstab energiat.

M. Gorki. Kogutud teosed. 29. kd., lk. 205 (v. k.).

Ilukirjanduse kasvatuslik tähtsus on tohutu suur seetõttu, et ta mõjub üheaegselt ja ühtviisi tugevalt nii mõttele kui ka tundele.

M. Gorki. Kogutud teosed. 25., lk. 484 (v. k.).

Kaks jõudu aitavad kõige edukamalt kaasa kultuurinimese kasvatamisele: kunst ja teadus. Kõrvuti loodusteadustega on mitte vähem võimsaks

-- kui mitte võimsamaks — inimese mõistuse ja tahte mõjutamise vahendiks ilukirjandus.

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 28.

... kirjanduse eesmärgiks on aidata inimesel iseennast mõista, tõsta tema usku iseendasse ja arendada temas püüdu tõe poole, võidelda labasusega inimestes, osata leida neis head, äratada nende hinges häbi, raevu, mehisust, teha kõike seda selleks, et inimesed muutuksid õilsalt tugevaks ja saaksid hingestada oma elu ilu püha vaimuga.

M. Gorki. Teosed. 1. kd. Tln., 1955, lk. 399.

Kunstnik on oma maa, oma klassi tundemeel, tema kõrvad, silmad ja süda, ta on oma ajastu hääl.

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 232.

... keele loob rahvas.

M. Gorki. Kirjandusest. Tln., 1948, lk. 232.

Kirjanik peab oma materjali — keelt, sõna — tundma niisama hästi kui treial metalli või puud.

M. Gorki. «Noorus», 1959, nr. 3, lk. 28.

... Anne? See on armastus oma töö vastu, oskus töötada.

M. Gorki. «Noorus», 1959, nr. 3, lk. 27.

Kõige eest, mis minus on head, võlgnen tänu raamatule.

M. Gorki. Kogumata artiklid. M., 1941, lk. 482 (v. k.).

Raamat on vist küll kõige keerukam ja suurem kõigist imedest, mille on loonud inimkond oma teekonnal õnnele ja tuleviku võimsusele.

M. Gorki. Kogumata artiklid. M., 1941, lk. 275 (v. k.).

Armastage raamatut — teadmiste lätet ...

M. Gorki. Kuidas ma õppisin. Tln., 1951, lk. 36.

... armastage raamatut, ta kergendab teile elu, aitab heasoovlikult orienteeruda mõtete, tunnete, sündmuste kirevas ning tormises segaduses, ta õpetab teid austama inimest ja iseendid, ta tiivustab mõistust ning südant armastuse tundega maailma vastu, inimese vastu.

M. Gorki. Kuidas ma õppisin. Tln., 1951, lk. 36.

Maaailma piire minu ees ikka rohkem avardades jutustasid raamatud mulle sellest, kui suur ja ilus on inimene püüdluses parema poole, kui palju on ta korda saatnud maailmas ja milliseid uskumatuid kannatusi on see talle maksnud.

M. Gorki. Kuidas ma õppisin. Tln., 1951, lk. 35.

Kui Sa alati ja igal pool, kogu oma eluaja jätaksid inimeste jaoks maha ainult ilusat — lilli, mõtteid, häid mälestusi endast — siis oleks Sinu elu kerge ja kaunis.

M. Gorki. «Looming», 1956, nr. 6, lk. 835.

NÕUKOGUDE ÜHISKONNA- JA POLIITIKA- TEGELASED NING KIRJANIKUD GORKIST

Ta jättis mulle väga tugeva mulje — oma lihtsusega, oma elujõuga ja elurõõmuga... Ta on proletariaadi poeet — proletariaadi kollektiivse hinge väljendaja.

F. Dzeržinski. Rmt.: Gorki, M. Kogutud teosed.
29. kd., lk. 653 (v. k.).

Ta elas nii, nagu polnud elanud ükski kunstnik maailmas, oma loomingus kehastas ta rõhutatud töötava inimkonna suure unistuse vabast, õiglasest elust, tõest, õnnest, vabast inimesest, inimese tööst...

Gorki, see revolutsiooni sõdur, pühendas kogu oma elu võitlusele.

A. Fadejev. Rmt.: M. Gorki kaasaegsete mälestustes M., 1955, lk. 55—56 (v. k.).

Gorki on suur rahu kuulutaja. Tema ähvardav hääl rahu kaitseks, uue sõja õhutajate vastu kõlab ka praegu kui tornikell üle kõigi merede ja mandrite.

A. Fadejev. «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Gorki kasvatas hoolega noori kirjanikke. Ta tundis huvi mitte üksnes nende kirjandusliku

käekäigu vastu, vaid ka selle vastu, kuidas nad elavad, millest piudust tunnevad. Ta aitas neid meeledi, hoolitses nende eest rohkem kui ükski teine. Seda gorkilikku inimese eest hoolitsemist sain ma ise tunda.

M. Issakovski. Rmt.: M. Gorki kaasaegsete mälestustes. M., 1955, lk. 535 (v. k.).

Puškin, Tolstoi, Gorki — need on väga suured kunstnikud, suured maailmakirjanikud ja sealjuures on nad tõelised vene kirjanikud, kes kajastavad oma ajajärku ja vene rahva iseloomu.

M. Kalinin. Nõukogude intelligentsi ülesannetest. M. 1939, lk. 50 (v. k.).

Kogu oma elu oli Gorki tõe teenistuses...

L. Leonov. Rmt.: M. Gorki kaasaegsete mälestustes, M., 1955, lk. 72 (v. k.).

...Ma võtsin eeskujuks Maksim Gorki kire ja usu.

A. Makarenko. Teosed. 7. kd. M., 1952, lk. 335 (v. k.).

Juba ammu enne revolutsiooni muutus Aleksei Maksimovitš üldiselt tunnustatud juhiks mitte üksnes vene, vaid ka kogu maailma demokraatlikus kirjanduses, sest pärast Leo Tolstoid ja Tšehhovit pole maailmas teist tähtsamat nime.

P. Pavlenko. Rmt.: M. Gorki kaasaegsete mälestustes. M., 1955, lk. 521 (v. k.).

...Gorki ei osanud kujutleda ennast elust kõrval olevat. Ta ei saanud olla üksnes sündmuste pealtvaatajaks — ta võttis nendest aktiivselt osa.

P. Pavlenko. Kirjanik ja elu. M., 1955, lk. 244 (v. k.).

Maksim Gorki loomingus on väljendatud vene rahva parimad omadused: jõud, mehisus, vastupidavus, võidutahe, ülev patriotism, inimestest lugupidamine ja usk inimesesse.

A. Serafimovitš. Rmt.: M. Gorki kaasaegsete mälestustes. M., 1955, lk. 67 (v. k.).

Gorki jääb alatiseks eeskujuks kõigi tulevaste põlvkondade kirjanikele kui meister, kelle sõna astus üle kõigist riikide piiridest ja tungis kõikjal inimeste südamesse, soojendades neid oma õiglase tulisusega.

N. Tihhonov. «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

... Te olite rahva alamkihtide kõige geniaalsemaks esindajaks ja mitte ainult ei toitunud nendest allikatest, vaid muutusite ise imeliseks allikaks, mis toidab ja hingestab töölisklassi.

K. Vorošilov. Artiklid ja kõned. M., 1937, lk. 472 (v. k.).

Noorusest me südames on «Ema»,
Gorkilt õpid, kuidas võidelda,
armastada rahvast nagu tema,
nagu tema vaenlast vihata.

V. Beekman. «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Inimest, kes nii kirglikult vihkas igasugust vägivalda, nürimeelsust, toorust, agressiooni ja kes nii tabavalt oskas oma vihkamist väljendada; inimest, kes nii sügavalt armastas kõike seda, mis kaunistab meie planeeti ja kes oskas nii tulselt oma armastust selle vastu väljendada, — niisugust inimest armastavad miljonid.

V. Gross. «Rahva Hääl», 1952, 28. märts.

On võimatu kujutleda vene kirjandust kogu ta ulatuses ilma Gorkita; on võimatu kujutleda mil-lise tahes Nõukogude Liidu rahva kirjandust ilma Gorkita; üldse on võimatu kujutleda kogu maailma progressiivset, töötava inimese õiguste eest võitlevat kirjandust ilma Gorkita.

A. Jakobson. «Литературная газета», 1951, 19. juuni.

Gorki kutsus võitlusele, ta äratas üles mõtte, ta erutas südameid, ta kutsus üles armastama elu õiguse, inimväärtuse, töö eest võitlemise ni-mel.

A. Jakobson. «Литературная газета», 1951, 19. juuni.

...Maksim Gorki artiklite ja kõnede kogu «Kirjandusest» on parimaks kompassiks igale meie kirjanikule ja arvustajale...

P. Kuusberg. «Rahva Hääl», 1948, 18. apr.

Maailmas ei leidu kultuurimaad, kus ei tun-taks Maksim Gorki — suurima proletariaadi kir-janiku — nime. Tema arvukad teosed on juba ammu ületanud kõik keelepiirid ja saanud lem-mikteoseks miljoneile.

R. Parve. «Säde», 1948, 25. märts.

Tema kirjanduslik pärand on kasvatanud uue põlvkonna noori, julgeid sotsialismi ja rahuidee eest võitlejaid.

A. Saar. «Stalinlik Noorus», 1951, nr. 6, lk. 21.

Sotsialistliku realismi suure klassiku Maksim Gorki surematud teosed avaldasid minusse süga-vat mõju.

F. Tuglas. «Õhtuleht», 1947, 26. nov.

Ta oli alati valvel sotsialistliku riigi kahjurite ja reetjate vastu. Suur humanist, nagu ta oli, nägi ta siin vaid üht teed: «Kui vaenlane ei alistu, siis ta hävitatakse,» sõnad, mis olid meile lipukirjaks ka Isamaasõja võitlusaastail.

D. Vaarandi. «Sirp ja Vasar», 15. juuni.

See raamat [M. Gorki «Kirjandusest»] on tõeline sotsialistliku realismi entsüklopeedia, mahult väike, kuid sisult seda suurem.

P. Viiding. «Sirp ja Vasar», 1948, 10. juuli.

[M. Gorki «Põhjas»] Niisuguse hinge kinnipidava põnevusega pole mina veel eluajal näitemängu vaadanud kui seda. Niisugust näitemängu pole ka veel keegi kirjutanud.

E. Vilde. «Õhtuleht», 1951, 18. juuni.

VÄLISMAA ÜHISKONNA- JA POLIITIKA- TEGELASED NING KIRJANIKUD GORKIST

... Maksim Gorki on suur kunstnik, kuid koos uue Venemaaga muutub ta tohutult suureks, — uue ilma elavaks kehastuseks. Ta on uue Venemaa saavutuste laulik.

M. Anderson Nexö, Kogutud teosed.
10 köites. 10. kd. M., 1954, lk. 225 (v. k.).

Maksim Gorki looming seisab uue aja lävel otsekui suur ja pidulik sissejuhatus tulevikku. Ta on vene kirjandusele sillaks tuleviku ja mineviku vahel ... See on kogu nõukogude kirjanduse läte, võib-olla, mitte küll ainus, kuid peamine läte.

L. Aragon. «Sirp ja Vasar», 1958,
28. märts.

Gorki pole surnud, Gorkit armastab kogu maailma töörahvas, ta elab edasi igas lapsenaeratuses, neidude ilus, õnneliku maa vabas noorus.

L. Aragon. «Правда», 1936, 19. juuni.

Gorki mõju meie noortele kirjanikele, kunstnikele ja näitlejatele on tohtu suur.

H. Barbusse. Valitud teosed. M., 1950,
lk. 464 (v. k.).

Maksim Gorki polnud mitte üksnes proletaarse humanismi rajaja. Maailmakirjanduse ajaloos on ta esimene, kes selle ellu viis.

J. Becher. «Литературная газета», 1936, 26. juuni.

Gorki pühendas ennast tervenisti oma maale ja rahvale.

Maksim Gorki jääb meile ja tulevastele põlvedele lakkamatuks inimarmastuse allikaks, elurõõmu ja päikese eest võitlemise innustajaks, kirjanikuks, kes on ühte sulanud oma rahvaga ja suure ajastuga.

K. Čapek. «Правда», 1936, 21. juuni.

Gorki suur nimi ja helge mälestus temast jääb alatiseks püsima kõikide maade töötavate inimeste südamesse ja innustab neid edasisele võitlusele kuni sotsialismi lõpliku võiduni kogu maailmas.

G. Dimitrov. «Правда», 1936, 19. juuni.

Gorkit hindavad hiinlased mitte ainult kui geniaalset sõnakunstnikku: hiina rahvas mõistab selgesti tema tõelise sotsialistliku humanismi suurust. Ta näeb temas väsimatut võitlejat rahvusvahelise kultuuri eest.

Emi Sao. «Октябрь», 1936, nr. 8, lk. 182.

Loed Gorkit ja silme ette kerkib Venemaa... Ma ei tea ühtki teist kirjanikku, kes saaks nii, ilma abstraktseks muutumata, kujutada rahvast, hulki.

L. Feuchtwanger. «Литература в школе», 1946, nr. 1, lk. 40.

Maksim Gorki, meie maal on teie poolt kõige uhkemad südamed, kõige ülevamad hinged.

A. France. *Jutustused*. M., 1954, lk. 145 (v. k.).

Oma kirjandusliku loominguga võitles Gorki koos meiega meie ürituse eest.

J. Fučik. «Литературная газета», 1954, 24. apr.

Olen õnnelik, et inimkonna hulgas on niisugune nimi.

J. Galsworthy. «Интернациональная литература», 1942, nr. 6, lk. 120.

Ta õpetas mind paremini nägema rahvast, kelle rüpest ma võrsusin.

G. Germanetto. *Rmt.: Rahu relv*. L., 1951, lk. 11 (v. k.).

Gorki mõju on suurem kui ainult kirjanduslik mõju... Gorkilt saame teada mitte üksnes seda, kuidas kirjutada või millest kirjutada, vaid sealt õpime ka seda, kuidas elada ja kuidas olla.

Go Mo-žo. *Valitud teosed*. M., 1953, lk. 344—345 (v. k.).

Vene kirjandusest on meile eriti hädavajalik Gorki, sest vene kirjanduses on ta oma aja suhtes tuleviku kuulutajaks.

N. Hikmet. *Rmt.: Babajev, A. Nazõm Hikmet — võitleja rahu eest*. M., 1951, lk. 24—25 (v. k.).

Maksim Gorki tuli rahva seast ja jäi rahvale lõpuni ustavaks... Gorki oli oma rahva laulik ja kunstnik.

D. Ibarruri. «Интернациональная литература», 1940, nr. 5—6, lk. 43.

Ma austan sügavasti suure kunstniku ja ülla kunstialase juhi Gorki mälestust, tema ideaalid ja võitlusvaim pole olnud kunagi nii vajalikud kui praegu.

J. Lindsey. «Sirp ja Vasar», 1946, 22. juuni.

... Gorki on tõeline venelane oma elutunnetes ja elu mõistmises. Gorki kirjutab sellepärast, et tal on midagi maailmale ütelda, ja ta tahab, et tema sõna oleks kuulda.

J. London. Teosed 7 köites. 5. kd. M., 1955, lk. 633 (v. k.).

... Gorki nimi on uue perioodi kehastuseks maailma kirjanduse ajaloos.

Lu Sin. Rmt.: Gorki päevad. (Горьковские чтения.) M., 1949, lk. 471 (v. k.).

Gorki on laiendanud kirjandusloomingu ala, on avanud uusi teid ja väljavaateid maailmakirjandusele. Ta andis uued teemad ja uue lugemaja. Gorki oli esimene, kes tõi kirjandusse kangelaste näol selle klassi esindajad, kes seni polnud kirjanduses esindatud ....

H. Mann. «Sirp ja Vasar», 1946, 15. juuni.

Gorki oli eestvedajaks võitluses kehvikute eest, loova töö ja kultuuri eest. Ta oli isaks uuele kirjandusele, mille aluseks on tööliste võitlus ja igatsused. Ta seisab praegugi veel valvel oma kuulsusriikka isamaa ja kogu inimkonna eest. Ta kutsub meid üles ennast kaitsma fašistide ja pro-

vokaatorite vastu, kes teevad takistusi igal sammul liikumisele üldise rahu, õnne ja progressi suunas.

C. Prichard. «Sirp ja Vasar», 1946, 22. juuni.

...Kunagi ega kellelegi, peale Gorki, pole õnnestunud nii suurepäraselt siduda maailma-kultuuri revolutsiooniga.

R. Rolland. Suur Nõukogude Entsüklopeedia. 2. tr. 12. kd. lk. 260 (v. k.).

...Gorki kangelased kandsid endas revolutsiooni ja sellepärast olid Gorki raamatud õitsengu raamatuteks...

B. Shaw. «Литература в школе», 1946, nr. 1, lk. 41.

Olin veel üsna noor kirjanik, kui Gorki sõnad kõlasid Ameerikas. Õppisin temalt seda, et suur kirjandus ei saa kõrval seista vaeste ja rõhutute suurest võitlusest.

U. Sinclair. «Sirp ja Vasar», 1946, 15. juuni.

Tema hääl oli ettekuulutajaks tervele rahvale ja tema tulek — õnneks ja õnnistuseks kogu mõtlevale kaasajale.

S. Zweig. «Литература в школе», 1946, nr. 1, lk. 40.

Uue kirjanduse lipul on Gorki süda ja selles südames — rahu kogu maailmale.

K. Tšandr. M. Gorki kaasaegsete mälestustes. M., 1955, lk. 9 (v. k.).

Tema teosed jäävad ületamatuiks meistriteo-
seiks. Gorki tähtsus ei piirdu ainult ilukirjandu-
sega selle sõna kitsamas mõttes. Gorki etendas
väga tähtsat osa selles, mida võib nimetada
«teadvuse kasvatamiseks».

H. Wells. «Sirp ja Vasar», 1946, 15.
juuni.

M. GORKI TÖÖD

Teosed

Gorki, M. Teosed. 16 köites. 1.— kd. Tln., ERK, 1955—

1. kd. Jutustusi. 1892—1896. Tlk. F. Tuglas, O. Samma ja K. Sipjagina. Luuletekstid tlk. A. Sang. Märkused, lk. 631—638. 1955. 640 lk.; 1 leht portr.

Sisu: Makar Tšudra. — Tütarlaps ja Surm. — Jemeljan Piljai. — Soola kärutamas. — Siisikest, kes valetas. — Vanaisa Arhip ja Ljonka. — Hädavares Pavel. — Vanaeit Izergil. — Tšelkašš. — Kaks paljasjalgset. — Minu teekaaslane. — Kord sügisel. — Laul kotkast. — «Väljaviimine». — Palgiparvedel. — Lugu raamatulukkudega. — Nä-äpsuke! — Khaan ja tema poeg. — Seltsilised. — Lugeja. — Kirikukell. — Hingevaev. — Artist. — Varas. — Üle parda. — Kuidas mind siledaks põeti... — Luuletaja. — Roman. — Kohtumine. — Kell. — Üleaedsed. — Varenka Olessova.

2. kd. Jutustusi. 1896—1900. Tlk. O. Samma ja H. Luik. Luuleteksti tlk. A. Sang. Märkused, lk. 629—633. 1956. 635 lk.

Sisu: Konovalov. — Boles. — Laat Goltvas. — Vembumees. — Orlovide abielupaar. — Endised inimesed. — Malva. — Igavuse pärast. — [«Esimest korda nägin ma seda naist...»] — Kirilka. — Kuradist. — Veel kuradist. — Fomaa Gordejev. — Kakskümmend kuus ja üks. — Mullid.

3. kd. Jutustusi. Olukirjeldusi. Luuletusi. 1900—1906. Tlk. H. Luik, O. Pärn ja P. Viiding. Luuletekstid tlk. A. Sang. Märkusi, lk. 593—606. 1958. 608 lk.

Sisu: Talupoeg. — Elu palge ees. — Rahutust raamatust. — Kolm inimest. — Kirjanikust, kes oli upsakaks läinud. — Laul pimedatest. — Kevademeloodiad. — Laul Tormilinnust. — Pogromm. — Kurjategijad. — Legend Markost. — Inimene. — Vangla. — Filipp Vassiljevitši jutustus. — Plikake. — A. P. Tšehhov. — Karp Ivanovitš Bukojomov. — Pildike tõsielust. — Veel kord kuradist. — Hall. — Tark. — Printsiipe ja mõtteteri. — Mõtteteri ja printsiipe. — Koer. — Aforisme ja maksime.

4. kd. Jutustusi. Olukirjeldusi. Visandeid. 1906—1907. Tlk. E. Roks, E. Reim ja N. Andresen. Märkusi, lk. 516—526. 1957. 528 lk.

Sisu: Ameerikas: Kollase Saatana linn. — Igavuse riik. — «Mob». — Charlie Man. — Minu intervjuud: Kuningas, kes oma lippu kõrgel hoiab. — Kaunis Prantsusmaa. — Vene tsaar. Üks vabariigi kuningaid. — Moraalipreester. — Elu peremehed. — Läkitus maailmaruumi. — Soldatid: Patrull. — Jutustusest. — Seltsimees!

— 9. jaanuar. — Ema. — [Kuidas ma esimest korda kuulsin Garibaldist.]

5. kd. Jutustusi. 1907—1909. Tlk. E. Reim ja L. Ojamaa. Märkused, lk. 533—542. 1957. 544 lk.

Sisu: Tarbetu inimese elu. — Pihtimus. — Suvi.

6. kd. Jutustusi. 1909—1912. Tlk. E. Hubel ja H. Joason. Luuletekstid tlk. A. Sang ja R. Paa-vel. Märkused, lk. 659—662. 1958. 664 lk.

Sisu: Okurovi linnake. — Matvei Kožemjakini elu. — Suur armastus.

7. kd. Muinasjutte ja jutustusi. 1910—1917. Tlk V. Linask, H. Luik, L. Remmelgas ja M. Pedajas. Luuletekstid tlk. A. Sang, R. Parve ja V. Linask. Märkused, lk. 655—669.

Sisu: Muinasjutud Itaaliast. — Vene muinasjutud. — Mööda Venemaad: Inimese sünd. — Jääminek. — Gubin. — Niluška. — Kalmistu. — Aurikul. — Naine. — Mäekurus. — Kalinin. — Sõidetakse. — Koolnu. — Mäsu. — Öhtu Šamovi juures. — Öhtu Panaškini juures. — Öhtu Suhhomjatkini juures. — Helehall ja helesinine. — Raamat. — Kuidas laulu loodi. — Linnupatt. — Kümnekopikaline. — Önn. — Kangelane. — Kloun. — Pealtvaatajad. — Timka. — Kerge inimene. — «Kurjad kollid.» — Tšanguli ääres. — Naljahammas.

Gorki, M. Valitud jutustused. Tlk. M. Sillaots. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1947. 396 lk., portr.

Sisu: Makar Tšudra. — Tšelkašš. — Malva. — Varjake Olessova. — Kaksikümmend kuus ja üks.

— Mordvalanna. — Inimese sünd. — Jääminek.
— Kerge inimene. — Jutustusi kangelastest.

Gorki, M. Jutustused. Tlk. H. Joasoon. Eessõna: M. Junovitš. M. Gorki ja tema jutustused, lk. 5—17. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1949. 279 lk.

Sisu: Vanaisa Arhip ja Ljonka. — Minu teekaaslane. — Vanaeit Izergil. — Peremees. — Võrukael. — Juhtumus Jevseikaga. — Lapsed. — Pepe.

Romaanid, jutustused

Gorki, M. Ema [Romaan.] Tlk. A. Tulik. Järelsõna: S. Kastorski «See on vajalik raamat», lk. 348—359. Tln., ERK, 1952. 360 lk.; 1 leht portr.

Gorki, M. Tarbetu inimese elu. Romaan. Tlk. L. Kenn. Trt., «Ilukirjandus ja Kunst», 1941. 352 lk.

Gorki, M. Okurovi linnake. [Jutustus.] Tlk. A. Nieländer. Trt., «Ilukirjandus ja Kunst», 1941. 156 lk.

Gorki, M. Matvei Kožemjakini elu. [Romaan.] Tlk. E. Hubel. Tln., ERK, 1950. 551 lk.

Gorki, M. Muinasjutud Itaaliast. Tlk. V. Linnask. Eessõna: K. Muratova. M. Gorki «Muinasjutud Itaaliast», lk. 3—8. Illustr. T. Šišmarjova. Tln., ERK, 1953. 111 lk., illustr., 9 lehte illustr.

Sisu: Streik. — Parma lapsed. — Keskpäevane päike. — Tunnel. — Pulm. — Propagandist.

— Ema. — Vårdjas. — Reeturi ema. — Kaluri õpetused. — Kuidas Giovannist sai sotsialist. — Vestlus. — Giovanni Tuba. — Vana Cecco. — Öösel. — Noor Itaalia. — Viha. — Pepe.

Gorki, M. Muinasjutud lastele. Tlk. L. Kurai. Illustr. O. Kangilaski. Tln., ERK, 1951. 32 lk.

Sisu: Värvuke. — Tobuke-Ivan. — Juhtumus Jevseikaga.

Gorki, M. Värvuke. [Jutustused. Nooremale astmele.] Tlk. J. Jaik. Illustr. P. Aljakrinski. Tln., «Pedagoogiline Kirjandus», 1941. 15 lk., illustr.

Sisu: Värvuke. — Jevseika juhtumus.

Gorki, M. Lapsepõlv. [Jutustus.] Tlk. B. Alver. Tln., ERK, 1953. 220 lk.

Gorki, M. Kuidas ma õppisin. Tlk. E. Murdmaa. Illustr. A. Pilar. Tln., ERK, 1951. 36 lk.; illustr.

Gorki, M. Inimeste seas. Romaan. Tlk. A. Maran. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1945. 366 lk.

Gorki, M. Minu ülikoolid. [Jutustus.] Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1947. 176 lk.

Gorki, M. Artamonovite ettevõte. [Romaan.] Tln., ERK, 1950. 359 lk.

Gorki, M. Klim Samgini elu. (Nelikümmend aastat.) Jutustus. Tlk. P. ja M. Pedajas. Tln., ERK, 1950—1952.

1. rmt. 1950. 572 lk.

2. rmt. 1951. 686 lk.

3. rmt. 1951. 403 lk.

4. rmt. Märkusi, lk. 573—575. 1952. 567 lk.

Gorki, M. V. I. Lenin. Tlk. L. Rimmelgas. — «Looming», 1958, nr. 3, lk. 423—428; nr. 4, lk. 529—548.

Gorki, M. Miša. [Jutustus.] — «Sirp ja Vasar», 1946, 15. juuni.

Gorki, M. Vanka Mazin. [Jutustus.] — «Pilt ja Sõna», 1951, nr. 6, lk. 6—7, 20.

Gorki, M. Kirjaniku surm. [Följeton.] Tlk. H. Luik. — «Noorte Hääl», 1958, 15. juuni.

Näidendid

Gorki, M. Väikekodanlased. Näidend 4 vaatuses. Tlk. E. Raudsepp. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1946. 112 lk.

Gorki, M. Põhjas. Näidend 4 vaatuses. Tlk. E. Raudsepp. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1947. 100 lk.

Gorki, M. Vaenlased. Näidend 3 vaatuses. Tlk. ja eessõna: A. Üksip. Tegelaste iseloomustus, lk. 109—115. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1948. 116 lk.

Gorki, M. Lapsed. Komöödia 1 vaatuses. Tln., ENSV Ajalehtede-Ajakirjade Kirjastus, 1953. 19 lk. (Isetegevus-näitelava. «Stalinliku Nooruse» kaasanne nr. 2.)

Rets.: Kask, S. Alaväärtuslik tõlge. — «Sirp ja Vasar», 1953, 3. apr.

Publitsistika

Gorki, M. Noorsoost. [Artiklid.] Tlk. H. Tiidus ja E. Saari. Tln., ERK, 1952. 216 lk.

Sisu: I. M. Gorki nõukogude noorsoost. — 1. M. Gorki publitsistlikest artiklitest ja kirjadest: A. Makarenko. — Punaarmee. — Pioneeridest. — Lastest. — Elu laste kolhoosis. — Meie majapidamisest. — Ärge madaldage tooni! — Tähtis otsus. — Kaasmaalastele-dünamolastele. — Kiri Jaroslavli töölistele. — Kirjadest O. I. Skorohodovale, pimedale kurttummale tütarlapsele. — [Mänguasjadest.] — Edasi ja kõrgemale, kommunistlik noor! — Kangelaste sugupõlv. — Uuest inimesest. — Kehakultuurlaste paraadist. — «Kaks viisaastakut.» — Raamat vene naisest. — 2. M. Gorki kõned: Sirgel teel. — Uus maailm. — Õppige minevikku. — Kõne pioneeride kokkutelekule pühendatud Murmanski linnanõukogu pleenumil. — Kauni, kangelasliku tööga te üllalate maailma. — 3. Nõukogude noorsugu M. Gorki olukirjeldustes. — Nõukogude eskader Napolis. — Poiss. — Poisid ja tüdrukud. — 4. M. Gorki kirjad noortele. — Kiri 9. jaanuari mälestuse nimelise kooli õpilastele. — [Kiri Ukraina noortöölistele.] — Anna Agapkinale. — Kiri Serpuhhovi töölisfakultetlastele. — Baumani rajooni sajanda rühma pioneeridele. — Zubtsovi kooli õpilastele. — Kirjavahetus lugejatega. — Olete kohustatud tundma oma kodumaa aardeid. — Kiri Jeletsi kolhoosinoorte kooli

kirjandusringile. — Sahalini lastele. — Zinaida Morinale. — Kooli pioneeride kirjandusringile Irkutskis. — Pioneeridele. — Kiri Irkutski M. Gorki nimelise 15. keskkooli õpilastele. — Kiri Kramatorski kooliõpilastele. — Kiri Pensa pioneeridele. — Urzum, Kirovi krai, Lenini-nimeline eeskujulik kool. 7. klass. Niina Polotovale ja Tanja Lapinale. — Õppida palju, tõsiselt, ausalt. — M. Gorki tervitus ÜLKNÜ X kongressile. — V. Zeleninile, Leonid Maklašinile. — II. M. Gorki kapitalistlike maade noorsoost. [Edmond Estaunié romaanist.] — «Noore inimese ajalugu». — Veel kord «XIX sajandi noore inimese ajaloo». — III. M. Gorki oma noorusaastaist. — Kuidas ma õppisin. (Katkend.) — Sellest, kuidas ma õppisin kirjutama. (Katkendid.).

Gorki, M. Kelle poolt olete teie, «kultuuri-meistrid»? Tlk. E. Roks. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1949. 102 lk. (Valiksari nr. 9.)

Sisu: Kollase Saatana linn. — Kelle poolt olete teie «kultuurimeistrid»? — Vastus Ameerika ajakirja ankeedile. — Üks vabariigi kuningaid. — Moraalipreester. — Igavuse riik.

Gorki, M. Kirjandusest. Artiklid ja kõned 1928—1935. Tlk. K. Sipjagina ja O. Samma. Tln., ERK, 1948. 438 lk.

Sisu: Ülistatuist ja «algajaist». «Väikes-test» inimestest ja nende suurest tööst. — Töölisklass peab kasvatama oma kultuurimeistrid. — Energia raiskamisest. — Kirjandusest. — Lööktöölised kirjanduses. — Kirjandusest ja muust.

Vastutustundetuist inimestest ja meie aja laste-
raamatust. — «Luuletaja biblioteegist.» — Ühe
poleemika puhul. — Ükskõiksusel ei tohi olla
kohta. — Proosast. — Avalik kiri A. S. Serafi-
movitšile. — Keelest. — Näidendeist. — Kir-
jandust lastele. — Muinasjuttudest. — Mättast
ja punktist. — Teemadest. — Sellest, kuidas
ma õppisin kirjutama. — Vestlusi kutsetööst. —
Vestlus noortega. — Kirjanduslikust tehnikast.
— Tõsielust. — Sotsialistlikust realismist. —
Nõukogude kirjandus. Kõne nõukogude kirjanike
esimese üleliidulise kongressi avamisel. — Ette-
kanne nõukogude kirjanike kongressil. — Meie
kirjandus on mõjuvaim kirjandus maailmas.
Kõne Nõukogude Kirjanike Liidu juhatuse plee-
numil.

*

Gorki, M. Eessõnast L. P. Lockneri raamatule
«Henry Ford ja tema «Rahulaev».» — «Sirp ja
Vasar», 1951, 9. juuni.

Gorki, M. Kapitalistide terror neegritöölise
vastu Ameerikas. — «Rahva Hääl», 1951, 17.
juuni.

Gorki, M. Kodanlikust ajakirjandusest. —
«Rahva Hääl», 1950, 18. juuni.

Gorki, M. Kultuuridest. Katkend artiklist. —
Rmt.: Vene nõukogude kirjandus. Lugemik XI
klassile. Koostatud A. Dubovikovi ja Severini
järgi. Tln., 1958, lk. 181—185.

Gorki, M. Kui vaenlane ei alistu — ta hävitatakse. — Rmt.: Vene nõukogude kirjandus. Lugemik XI klassile. Tln., ERK, 1958, lk. 179—181.

Maksim Gorki mõtteid. [23 tsitaati.] — «Pilt ja Sõna», 1951, nr. 6, lk. 17.

Gorki, M. [Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist.] — «Looming», 1957, nr. 10, lk. 1559.

Gorki, M. Vanast ja uuest inimesest. — «Sirp ja Vasar», 1953, 27. märts.

KIRJAD

Gorki, M. Andrian Rummerile. — Vassili Rjahovskile. — Tatjana Velednitskajale. — Ljusja Argutinskajale. — Vsevolod Ivanovile. — Genadi Fišile. — Veera Zakovale. — Konstantin Fedinile. — Boris Polevoile. (Kirjanduslikke nõuandeid.) — «Noorus», 1959, nr. 3, lk. 27—28.

Gorki, M. Gorki kiri Tšehhovile. (Väljavõte.) — «Edasi», 1954, 16. juuli.

Gorki, M. M. Gorki kirju. Naisele. — Pojale. — Lastele Bakuus. — «Nõukogude Naine», 1958, nr. 3, lk. 7.

Gorki, M. Maksim Gorki kirjandusest ja kirjast. [Katkendeid kirjadest.] N. F. Pogodinile. — A. S. Štšerbakovile. — P. A. Pavlenkole. — «Edasi», 1954, 11. juuli.

A. M. Gorki kirju kirjānikele. [V. J. Zazubri-

nile. — V. D. Puškovile. — B. N. Agapovile.) — «Rahva Hääl», 1958, 27. märts.

Gorki, M. M. A. Peškovile. — I. L. Frenkelile. Romain Rollandile. — F. V. Gladkovile. — (V. I. Leninist.) — B. L. Pasternakile. — Rahvusvahelisele «Georges Eekhoudi» komiteele. — S. Zweigile — L. F. Hinkulovile. — A. N. Tolstoile. Tlk. L. Rimmelgas. — «Looming», 1956, nr. 6, lk. 835—841.

Gorki, M. V. I. Šiškovile. — D. A. Lutohhinile. — S. N. Sergejev-Tsenskiile. — V. D. Rjahhovskile. — S. M. Ahremile. — B. N. Polevoile. — I. S. Aleksandrovile. — A. V. Pikulile. — A. S. Agapkinale. — N. V. Tšertovale. — Romain Rollandile. — I. V. Lvovile. — V. T. Žakovale. — V. S. Grossmanile. — «Sirp ja Vasar», 1959, 15. juuni.

Makarenko, A. ja Gorki, M. A. S. Makarenko ja A. M. Gorki kirjavahetusest «Pedagoogilise poemi» puhul. — «Nõukogude Õpetaja», 1956, 23., 30. juuni, 7. juuli.

KIRJANDUST GORKI KOHTA

V. I. Lenin Gorkist

Lenin, V. I. Demonstratsioonide algus. — Teosed. 5. kd., lk. 286—289.

M. Gorkist, lk. 287.

Lenin, V. I. Trepov mängib peremeest. — Teosed. 8. kd., lk. 110—113.

M. Gorkist, lk. 111.

Lenin, V. I. A. M. Gorkile 25. II 1903. — Teosed. 13. kd., lk. 399—405.

Lenin, V. I. Kodanliku ajakirjanduse muinasjutt Gorki väljaheitmisest. — Teosed. 16. kd., lk. 91.

Lenin, V. I. Publitsisti märkmeid — Teosed. 16. kd., lk. 177—237.

M. Gorkist, lk. 188—189.

Lenin, V. I. Kirjad kaugelt. 4. kiri. Kuidas saavutada rahu? — Teosed. 23. kd., lk. 318—323.

M. Gorkist, lk. 318—319.

Lenin, V. I. [Kirjad A. M. Gorkile.] — Teosed. 13. kd., lk. 399—405; 34. kd. 330, 333, 334—335, 338—339, 340—342, 345—346, 347, 348—350, 351, 353, 354, 363—364, 365—366, 378—381,

390—391, 392—393, 395—398, 404—405; 35. kd., lk. 1, 2, 25—26, 29—30, 33, 34—35, 40—41, 42—44, 46—48, 57—59, 61, 66—67, 71, 74, 78—79, 89—92, 93—95, 171, 356, 357—360.

GORKI ELU JA LOOMING

(Üldküsimumused)

Gruzdev, I. Maksim Gorki elu ja seiklused. Tema jutustuste järgi. Tlk. E. Raudsepp. Tln., «Ilukirjandus ja Kunst», 1947. 204 lk.

Roskin, A. Maksim Gorki. Biograafia. Trt., «Teaduslik Kirjandus», 1948. 168 lk., illustr.

*

Maksim Gorki. [Elu ja looming.] — Rmt.: Dementjev, A., Naumov, J. Plotkin, L. Vene nõukogude kirjandus. XI klassile. Tln., 1958, lk. 14—79.

Aleksei Maksimovitš Peškov (varjunimi Maksim Gorki). [Elulugu. Kirjut. 1897. a. kirjandusteadlase S. A. Vengerovi palvel.] — «Noorte Hääl», 1956, 19. juuni.

Afanasjev, V. Maksim Gorki. (28. 03. 1868 — 18. 06. 1936.) — «Nõukogude Kool», 1948, nr. 3, lk. 130—143.

Andresen, N. Maksim Gorki. [Tema kirjandusliku tegevuse 40. aastapäeva puhul.] — «Sirp ja Vasar», 1948, 27. märts.

Aragon, L. Gorki valgus. (Katkend pikemast artiklist.) — «Sirp ja Vasar», 1958, 28. märts.

Bakšajeva, V. M. Gorki — suur võitleja sotsialismi eest. — «Nõukogude Õpetaja, 1951, 15. juuni.

Bortšukov, V. Suur võitleja rahu ja demokraatia eest. [M. Gorki 15. surma-aastapäevaks.] — «Edasi», 1951, 17. juuni.

Feldbach, J. Suur kirjanik-humanist. — «Edasi», 1956, 17. juuni. (20 aastat M. Gorki surmast.)

Feldbach, J. Maksim Gorki — nõukogude kirjanduse rajaja. — «Edasi», 1953, 29. märts.

Feldbach, J. Maksim Gorki — nõukogude kirjanduse rajaja. — «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Gross, V. Gorki publitsistika jõud. (84 aastat M. Gorki sünnist.) — «Rahva Hääl», 1952, 28. märts.

Hallkask, V. Gorkit meenutades. Poeedi 90. sünniaastapäeva puhul. — «Nõukogude Õpetaja», 1958, 29. märts.

Jõgi, O. Tööraha kodumaa patrioot. [M. Gorki 85. sünni-aastapäevaks.] — «Rahva Hääl», 1953, 28. märts.

Lõhmus, M. Maksim Gorki muuseumis. — «Noorte Hääl», 1951, 19. juuni.

Maksim Gorki. — «Noort Hääl», 1958, 28. märts.

Ovtšarenko, A. Geniaalne kirjanik, suur humanist. — «Rahva Hääl», 1951, 17. juuni.

Prink, E. Kirjanikutee algul. [Gorki noorusel.] — «Noorus», 1956, nr. 6, lk. 10—12.

Sergejevski, J. Maksim Gorki. (Kirjaniku 14. surma-aastapäevaks.) — «Rahva Hääl», 1950, 18. juuni.

Surkov, A. Suur kaasaegne. — «Noorte Hääl», 1950, 18. juuni.

Zaslavski, D. A. M. Gorki. Kirjaniku 90. sünni-aastapäevaks. — «Rahva Hääl», 1958, 27. märts.

Tarassenkov, A. Gorki suurus. (15. surma-aastapäeva puhul.) — «Looming», 1951, nr. 6, lk. 747—756.

Urgart, O. Maksim Gorki. Kirjaniku sünni 80. aastapäevaks. — «Nõukogude Õpetaja», 1948, 26. märts.

Urgart, O. Maksim Gorki sotsialistliku realismi rajajana. (M. Gorki 10. surma-aastapäeva puhul.) — «Eesti Bolševik», 1946, nr. 11, lk. 818—822.

Uspenski, I. Surematu Gorki. — «Noorte Hääl», 1953, 28. märts.

Vostrõšev, I. Nõukogude kirjanduse rajaja. Maksim Gorki 90. sünni-aastapäeva puhul. — «Õhtuleht», 1958, 28. märts.

*

Junovitš, M. M. Gorki võitluses imperialistliku agressiooni vastu. — «Sirp ja Vasar», 1951, 9. juuni.

Sumarjov, P. Maksim Gorki religioonist. — «Edasi», 1959. 19. aug.

Gorki ja sotsialistlik realism. Gorki kirjandusest, rahvaluulest, keelest, publitsistikast

Bjalik, B. Gorki ja sotsialistlik realism. — «Sirp ja Vasar», 1947, 20., 27. dets.; 1948, 24., 31. jaan.; 14. veebr.

Feldbach, J. Gorki ja mõningaid tänapäeva kirjanduse küsimusi. — «Edasi», 1958, 30. märts.

Folkloori tähtsusest kirjandusele. M. Gorki mõtteid ja seisukohti. — «Sirp ja Vasar», 1947, 29. märts.

Kuusberg, P. Maksim Gorki dramaturgiast. — «Rahva Hääl», 1952, 18. juuni.

Ostrovski, N. Keele puhtuse eest. A. M. Gorki sõnavõtu puhul ilukirjanduse keele küsimustes. — «Sirp ja Vasar», 1951, 22. dets.

Prink, E. Maksim Gorki ja kirjanduse parteilisuse leninlik põhimõte. — «Edasi», 1950, 29. märts.

Tager, J. M. Gorki ja nõukogude kirjanduse kunstiprintsiibid. — «Looming», 1948, nr. 3, lk. 350—367.

Timofejev, L. Maksim Gorki ja vene nõukogude kirjandus. — «Nõukogude Kool», 1947, nr. 11, lk. 670—683.

Urgart, O. Maksim Gorki vaadetest kirjanduse kohta. Kirjaniku 80. sünni-aastapäeva puhul. — «Pilt ja Sõna», 1948, nr. 3, lk. 2—3.

Tarassova, A. Kunstniku nõudlikkus. (Kuidas A. M. Gorki redigeeris oma teoseid.) — «Rahva Hääl», 1958, 14. aug.

Järv, A. Maksim Gorki ja rahvaluule. — «Stalinlik Noorus», 1953, nr. 6, lk. 22—23.

M. Gorki publitsistikast. — «Rahva Hääl», 1953, 28. märts.

GORKI PEDAGOOGINA

Gurevitš, L. A. M. Gorki humanismist ja selle kasvatamisest. — «Nõukogude Kool», 1958, nr. 4, lk. 207—215.

Gurevitš, L. A. M. Gorki didaktilisi ja metoodilisi juhtmõtteid. — «Nõukogude Kool», 1951, nr. 6, lk. 348—356.

Gurevitš, L. A. M. Gorki laste ja noorsoo kasvatajana. — «Nõukogude Kool», 1950, nr. 6, lk. 337—345.

Iljin, M. Gorki ja lapsed. (Suure kirjaniku 15. surma-aastapäevaks.) — «Eesti Naine», 1951, nr. 6, lk. 4—5.

Maršak, S. Maksim Gorki ja lapsed. S. Maršaki mälestusi. — «Eesti Naine», 1948, nr. 4, lk. 10—11.

Rummer, A. Õpetaja, sõber. A. M. Gorki kirjad algajatele autoritele. — «Stalinlik Noorus», 1949, nr. 8, lk. 5—6.

Sundukov, M. M. Gorki osa A. S. Makarenko kirjanduslik-pedagoogilises tegevuses. (M. A. Sundukovi järgi.) — «Nõukogude Õpetaja», 1950, 16. juuni.

GORKI JA KUNST

Gorki ja muusika. — «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Üksip, A. Gorki ja Moskva Kunstiteater. — «Sirp ja Vasar», 1948, 23. okt.

Geness, J. A. M. Gorki ja I. Repin. — «Sirp ja Vasar», 1946, 15. juuni.

MÄLESTUSI GORKIST

Altšuler, M. Kohtumised Maksim Gorkiga. — «Stalinlik Noorus», 1947, nr. 3, lk. 122—124.

Amurski, I. Mälestus ühest unustamatust kohtumisest. [Sõdurite ja madruste kohtumine M. Gorkiga 1919. a.] — «Sirp ja Vasar», 1953, 27. märts.

Ariste, P. Ühe soomlanna mälestusi. Uusi materjale M. Gorkist. — «Edasi», 1956, 17. juuni.

A. S. Makarenko ja A. M. Gorki kirjavahetusest «Pedagoogilise poemi» puhul. — «Nõukogude Õpetaja», 1956, 23., 30. juuni.

Oppenheim, M. Kohtumine A. M. Gorkiga. — «Noorus», 1956, nr. 6, lk. 12—13.

Žarov, A. Sorrentos. [A. Bezōmenski, I. Utkini ja A. Žarovi kohtumisest M. Gorkiga 1927. a.] — «Rahva Hääl», 1956, 19. juuni.

Žukovski, N. Capri saarel. — «Rahva Hääl», 1958, 20. apr.

GORKI JA EESTI LUGEJA. EESTI KIRJANIKUD GORKIST

M. Gorki kiri Tallinna arhiivis. — (ETA) [F. Kluge raamatukauplusele «Kalevipoja» ja «Kalevala» saamiseks 1909. a.] — «Rahva Hää!», 1949, 10. dets.

Ambur, P. Maksim Gorki eesti keeles. — «Looming», 1948, nr. 3, lk. 377—379.

Andresen, N. Maksim Gorki ja Eesti. Tähelepanekuid M. Gorki osast eesti kirjanduses ja elus (1899—1907). — «Looming», 1959, nr. 7, lk. 1077—1096.

Beekman, V. Gorki nimega südames. [Luuletus.] — «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Beekman, V. Suur õpetaja. — «Noorte Hää!», 17. juuni.

Gronski, A. Gorki Baltimaadel. [Eesti NSV Riikliku Ajaloo Keskarhiivi dokumentide põhjal.] — «Rahva Hää!», 1946, 18. juuni.

Javkina, M. Uusi andmeid Maksim Gorkist. — [Eesti NSV Riiklikus Ajaloo Keskarhiivis.] — «Edasi», 1950, 29. märts.

Johani, H. M. Gorki teosed eesti keeles. — «Rahva Hää!», 1951, 16. juuni; «Sirp ja Vasar», 1951, 16. juuni.

Muru, P. Armastatuim kirjanik. [Gorki teoste lugejad Tallinna Linna Keskraamatukogus.] — «Õhtuleht», 1951, 18. juuni.

Parve, R. Maksim Gorki. — «Säde», 1948, 25. märts.

Parve, R. Kõikide nõukogude kirjanike õpetaja. — «Õhtuleht», 1948, 27. märts.

Prink, E. Maksim Gorki ja eesti lugeja. — «Rahva Hääl», 1953, 28. märts.

Saar, A. Maksim Gorki pärand noortele. — «Stalinlik Noorus», 1951, nr. 6, lk. 20—21.

Sakk, M. M. Gorki loomingu käsitlemine 5. ja 6. klassis. — «Nõukogude Õpetaja», 1953, 28. märts.

Seljandi, H. Gorki mõju noorsoole. — «Nõukogude Õpetaja», 1948, 26. märts.

Urgart, O. Suure eeskuju andja. — «Õhtuleht», 1951, 18. juuni.

Vaarandi, D. Maksim Gorki. [10. surma-aasta-päeva puhul.] — «Sirp ja Vasar», 1946, 15. juuni.

KIRJANDUST GORKI TEOSTE KOHTA

Romaanid, jutustused

«Ema»

Kastorski, S. «See on vajalik raamat». — Rmt.: Gorki, M. Ema. Tln., 1952, lk. 348—359.

Kask, K. M. Gorki «Ema». — «Looming», 1946, nr. 9, lk. 1079—1082.

Kastorski, S. M. Gorki jutustus «Ema» välismaal. — «Nõukogude Õpetaja», 1956, 16. juuni.

Voronov, N. Kinopoeem revolutsioonilisest kangelaslikkusest. [Filmist «Ema».] — «Sirp ja Vasar», 1956, 17. veebr.

«Artamonovite ettevõte»

Peep, H. Vene kapitalismi ajalugu. — «Edasi», 1951, 3. jaan.

Puhvel, H. Manduva kodanluse peegelpilt. — «Sirp ja Vasar», 1950, 2. dets.

Kald, V. Kolm Gorki teost. [«Artamonovite ettevõte». — «Klim Samgini elu». — «Matvei Kožemjakini elu».] — «Edasi», 1950, 24. nov.

«Klim Samgini elu»

Feldbach, J. «Klim Samgini elu». 4. raamat. — «Rahva Hääl, 1953, 17. jaan.

Bilinkis, J. Märkmeid kompositsioonist. — «Looming», 1955, nr. 6.

«Klim Samgini elu», lk. 740—742.

Kald, V. Kolm Gorki teost. [«Artamonovite ettevõtte». — «Klim Samgini elu». — «Matvei Kozemjakini elu».] — «Edasi», 1950, 24. nov.

Jutustused

Junovitš, M. M. Gorki ja tema jutustused. — Rmt.: Gorki, M. Jutustused. Tln., 1949, lk. 5—17.

Muratova, K. M. Gorki «Muinasjutud Itaaliast». — Rmt.: Gorki, M. Muinasjutud Itaaliast. Tln., 1953, lk. 3—8.

Koppel, R. Sotsialistliku humanismi teos. [«Muinasjutud Itaaliast».] — «Edasi», 1953, 1. apr.

Nirk, E. Maksim Gorki: Jutustused. — «Looming», 1949, nr. 9, lk. 1126—1130.

Raudsepp, E. Maksim Gorki: Lapsepõlv. — «Looming», 1947, nr. 1/2, lk. 230—233.

Niit, H. Maksim Gorki ja nõukogude lastekirjandus. [«Muinasjutud lastele».] — «Edasi», 1951, 1. apr.

Näidendid

«Väikekodanlased»

Raudsepp, H. Maksim Gorki: Väikekodanlased.
— «Looming», 1946, nr. 4, lk. 508—512.

«Põhjas»

Pöldroos, P. Maksim Gorki «Põhjas» esimesi lavastusi Eestis. — «Eesti Nõukogude Teater». III. 1957, lk. 140—168.

Vilde, E. Teater. [M. Gorki «Põhjas».] — Rmt.: Vilde, E. Artikleid ja kirju. Tln., 1957, lk. 200—202.

Vilde, E. «Põhjas» «Estonias» ja Berliini «Väikeses Teatris». — Rmt.: Vilde, E. Artikleid ja kirju. Tln., 1957, lk. 143—145.

Pöldroos, P. 50. a. M. Gorki näidendi «Põhjas» esimestest lavastustest Eestis. — «Sirp ja Vasar», 1953, 9. okt.

Sild, K. 50 aastat M. Gorki «Põhjas» esietendusest eesti teatri laval. — «Rahva Hääl», 1953, 14. okt.

Levin, S. «Põhjas» Riikliku Vene Draamateatri lavastuses. — «Sirp ja Vasar», 1955, 1. juuli.

Baskin, E. Raske ülesande haarav lahendus. [«Põhjas» ENSV Vene Riiklikus Draamateatris.] — «Rahva Hääl», 1955, 29. juuni.

Levin, S. Julge pealehakkamisega pooliku võiduni. [M. Gorki «Põhjas» Rakvere teatris.] — «Sirp ja Vasar», 1959, 10. apr.

«Päikese lapsed»

Insel, V. Päike kuulugu kõigile! Gorki «Päikese lapsed» V. Kingissepa nim. TR Draamateatris. — «Sirp ja Vasar», 1953, 6. veebr.

Luik, H. «Päikese lapsed». — «Rahva Hääl», 1953, 29. jaan.

Raudsepp, V. «Päikese lapsed». — «Nõukogude Õpetaja», 1953, 14. veebr.

Radlov, D. «Päikese lapsed», — «Noorte Hääl», 1953, 12. veebr.

«Barbarid»

Luik, H. Gorkilikul teel. [«Barbarid» V. Kingissepa nim. TR Draamateatris.] — «Sirp ja Vasar», 1953, 4. sept.

Põlla, O. Noorte näitlejate loominguline aruanne. — «Õhtuleht», 1953, 8. sept.

Ratassepp, V. Noorte näitlejate väljapaistev saavutus. — «Rahva Hääl», 1953, 3. sept.

«Vaenlased»

Üksip A. Eessõnaks. — Rmt.: Gorki, M. Vaenlased. Näidend 3 vaatuses. Tln., 1948, lk. 5—7.

Levin, S. M. Gorki: Vaenlased. — «Looming», 1948, nr. 5, lk. 623—630.

Lumet, H. M. Gorki «Vaenlased» Moskva Kunstiteatri külalisetendusena Tallinnas. — «Rahva Hääl», 1950, 10. sept.

Lumet, H. «Vaenlased» [RT «Estonias»]. — «Rahva Hääl», 1946, 21. juuni.

«Vassa Železnova»

Akinfijev, V. Vassa Železnova TR Draamateatris. — «Sirp ja Vasar», 1950, 18. veebr.

Lumet, H. Hukuv klass. M. Gorki näidendid «Vassa Železnova» ja «Zökovid» Tallinna teatrites. — «Rahva Hääl», 1950, 23. märts.

Jurenev, R. «Vassa Železnova» kinolinal. (Filmitud A. M. Gorki näidendi järgi.) — «Sirp ja Vasar», 1953, 25. det.

«Veidrikud»

Insel, V. «Veidrikud». [K. S. Stanislavski nim. Moskva Draamateatri külalisetendus.] — «Sirp ja Vasar», 1952, 18. juuli.

«Zökovid»

Skulski, G. Gorki näidend «Zökovid» ENSV Riiklikus Vene Draamateatris. — «Sirp ja Vasar», 1950, 21. jaan.

«Vanamees»

Kulap, S. Kahe maailma võitlus. [M. Gorki «Vanamees» külalislavastuse puhul Moskva Riiklikus Kammerteatris.] — «Sirp ja Vasar», 1948, 31. juuli.

Jegor Bulõtšov ja teised»

Levin, S. Tükike murrangulisest ajast. [«Jegor Bulõtšov ja teised» V. Kingissepa nim. TRA

Draamateatris.) — «Sirp ja Vasar», 1958, 27. detš.

Kruus V. Kasvav lavastus. [«Jegor Bulõtšov ja teised» V. Kingissepa nim. TRA Draamateatris.] — «Noorte Hääl», 1959, 16. jaan.

Põldroos, P. «Jegor Bulõtšov ja teised» V. Kingissepa nimelises Tallinna Riiklikus Akadeemilises Draamateatris. — «Rahva Hääl», 1959, 8. jaan.

Feldbach, J. «Jegor Bulõtšov ja teised» RT «Vanemuise» laval. — «Edasi», 1959, 24. märts.

Insel, V. Loominguline küpsus. M. Gorki «Jegor Bulõtšov ja teised» Riikliku Vene Draamateatri laval. — «Sirp ja Vasar», 1952, 21. nov.

Publitsistika

Kotov, A. «Kollase Saatana» paljastamine. [Gorki «Ameerikas» venekeelse väljaande puhul.] — «Rahva Hääl», 1949, 15. mai.

Mironov, N. M. Gorki ameerika imperialismist. [«Ameerikas».] — «Edasi» 1949, 19. juuni.

*

Koit, Ü. Gorki Ameerika tsivilisatsioonist. [«Kelle poolt olete teie, «kultuurimeistrid?»] — «Eesti Bolševik», 1949, nr. 21, lk. 71—74.

Kull, A. Paljastatud dollar. — «Sirp ja Vasar», 1949, 12. nov.

Lumet, H. M. Gorki: Kelle poolt olete teie, «kultuurimeistrid»? — «Looming», 1949, nr. 11, lk. 1385—1390.

*

Kuusberg, P. Suure kirjaniku-võitleja pärand. [«Kirjandusest».] — «Rahva Hääl», 1948, 18. apr.

Viiding, P. Maksim Gorki teos «Kirjandusest». — «Sirp ja Vasar», 1948, 10. juuli.

Viljaste, H. Raamat uuesti kultuurist. [«Kirjandusest».] — «Stalinlik Noorus», 1948, nr. 6, lk. 279.

*

Abramova, A. M. Gorki «Noorsoost». — «Nõukogude Õpetaja», 1952, 16. aug.

Hameri, A. Teos noortest ja noortele. [«Noorsoost».] — «Edasi», 1952, 17. sept.

Pukk, H. Haarav publitsistlik teos. [«Noorsoost.»] — «Stalinlik Noorus», 1952, nr. 11, lk. 28—29.

Utt, O. Kangelaste sugupõlv. [«Noorsoost.»] — «Rahva Hääl», 1952, 25. sept.

M. Gorki tööde alfabeetiline register

A. Makarenko	43
A. P. Tšehhov	38
Aforisme ja maksiiime	38
Aleksei Maksimovitš Peškov	49
Ameerikas	38
Artamonovite ettevõte	41
Artist	37
Aurikul	39
Avalik kiri A. S. Serafimovitšile	45
Boles	38
Charlie Man	38
Edasi ja kõrgemale, kommunistlik noor	43
[Edmond Estauniè romaanist]	44
Eessõnast L. P. Lockneri raamatule	45
Elu laste kolhoosis	43
Elu palge ees	38
Elu peremehed	38
Ema	39,40
Ema [muinasjutt]	41
Endised inimesed	38
Energia raiskamisest	44
[«Esimest korda nägin ma seda naist...»]	38
Ettekanne nõukogude kirjanike kongressil	45
Filipp Vassiljeviti jutustus	38
Fomaa Gordejev	38
Giovanni Tuba	41
Gubin	39
Hall	38
Helehall ja helesinine	39

Hingevaev	37
Hädavares Pavel	37
Igavuse pärast	38
Igavuse riik	38, 44
Inimene	38
Inimese sünd	39, 40
Inimeste seas	41
Jemeljan Piljai	37
Jevseika juhtumus vt. Juhtumus Jevseikaga	41
Juhtumus Jevseikaga	40, 41
Jutustusest	38
Jutustusi kangelastest	40
Jääminek	39, 40
Kaasmaalastele-dünamolastele	43
«Kaks viisaastakut»	43
Kakskümmend kuus ja üks	38, 39
Kaks paljasjalgset	37
Kalinin	39
Kalmistu	39
Kaluri õpetused	41
Kangelane	39
Kangelaste sugupõlv	43
Kapitalistide terror neegritööliste vastu Ameerikas	45
Karp Ivanovitš Bukojomov	38
Kauni, kangelasliku tööga te üllatate maailma	43
Kaunis Prantsusmaa	38
Keelest	45
Kehakultuurlaste paraadist	43
Kell	37
Kelle poolt olete teie, «kultuurimeistrid»?	44
Kerge inimene	39, 40
Keskpäevane päike	40
Kevademeloodiad	38
Khaan ja tema poeg	37
Kirilka	38
Kirikukell	37
Kirjandusest	44

Kirjandusest ja muust	44
Kirjanduslikust tehnikast	45
Kirjandust lastele	45
Kirjaniku surm	42
Kirjanikust, kes oli upsakaks läinud	38
Klim Samgini elu	41
Kloun	39
Kodanlikust ajakirjandusest	45
Koer	38
Kohtumine	37
Kollase saatana linn	38, 44
Kolm inimest	38
Konovalov	38
Koolnu	39
Kord sügisel	37
Kui vaenlane ei alistu	46
Kuidas Giovannist sai sotsialist	41
Kuidas laulu loodi	39
Kuidas ma esimest korda kuulsin Garibaldist]	39
Kuidas ma õppisin	41
Kuidas ma õppisin (katkend)	44
Kuidas mind siledaks põeti...	37
Kultuuridest	45
Kuningas, kes oma lippu kõrgel hoiab	38
Kuradist	38
Kurjategijad	38
«Kurjad kollid»	39
Kõne pioneeride kokkutulekule pühendatud Murmanski linnanõukogu pleenumil	43
Kümnekopikaline	39
Laat Goltvas	38
Lapsed	40, 42
Lapsepõlv	41
Lastest	43
Laul Kotkast	37
Laul pimedatest	38
Laul Tormilinnust	38
Legend Markost	38

Linnupatt	39
Lugeja	37
Lugu raamatulukkudega	37
Luuletaja	37
«Luuletaja biblioteegist»	45
Läkitus maailmaruumi	38
Lööktöölised kirjanduses	44
M. Gorki kapitalistlike maade noorsoost	44
M. Gorki nõukogude noorsoost	43
M. Gorki kõned	43
M. Gorki oma noorusaastaist	44
M. Gorki tervitus ÜLKNÜ X kongressile	44
Makar Tšudra	37, 39
Malva	38, 39
Matvei Kožemjakini elu	39, 40
Meie kirjandus on mõjuvaim kirjandus maa- ilmas	45
Meie majapidamisest	43
Minu intervjuud	38
Minu teekaaslane	37, 40
Minu ülikoolid	41
Miša	42
Moraalipreester	38, 44
«Mob»	38
Mordvalanna	40
Muinasjuttudest	45
Muinasjutud Itaaliast	39, 40
Muinasjutud lastele	41
Mullid	38
Mõtteid	46
Mõtteteri ja printsiipe	38
Mäekurus	39
[Mänguasjadest]	43
Mäsu	39
Mättast ja punktist	45
Mööda Venemaad	39
Naine	39
Naljahammas	39

Niluška	39
Noor Itaalia	41
«Noore inimese ajalugu»	44
Noorsoost	43
Nõukogude eskaader Napolis	43
Nõukogude kirjandus	45
Nõukogude noorsugu M. Gorki olukirjeldustes	43
Näidendeist	45
Nä-äpsuke!	37
Olete kohustatud tundma oma kodumaa aardeid	43
Okurovi linnake	39, 40
Orlovide abielupaar	38
Palgi parvedel	37
Parma lapsed	40
Patrull	38
Pealtvaatajad	39
Pepe	40, 41
Peremees	40
Pihtimus	39
Pildike tõsielust	38
Pioneeridele	44
Pioneeridest	43
Plikake	38
Pogromm	38
Poiss	43
Poisid ja tüdrukud	43
Printsiipe ja mõtteteri	38
Procsast	45
Propagandist	40
Pulm	40
Punaarmeest	43
Põhjas	42
Raamat	39
Raamat vene naisest	43
Rahutust raamatust	38
Reeturi ema	41
Romaan	37
Sellest, kuidas ma õppisin kirjutama	45

Sellest, kuidas ma õppisin kirjutama (katkendid)	44
Seltsilised	37
Seltsimees	38
Siisikesest, kes valetas, ja rähnist, kes armastas tõtt	37
Sirgel teel	43
Soldatid	38
Soola kärutamas	37
Sotsialistlikust realismist	45
Streik	40
Suur armastus	39
Suvi	39
Sõidetakse	39
Talupoeg	38
Tarbetu inimese elu	39, 40
Tark	38
Teemadest	45
Timka	39
Tobuke Ivan	41
Tšanguli ääres	39
Tšelkašš	37, 39
Tunnel	40
Tõsielust	45
Tähtis otsus	43
Töölisklass peab kasvatama oma kultuuri- meistreid	44
Tütarlaps ja Surm	37
Uuest inimesest	43
Uus maailm	43
V. I. Lenin	42
Vaenlased	42
Vana Cecco	41
Vanaeit Izergil	37, 40
Vanaisa Arhip ja Ljonka	37, 40
Vanast ja uuest inimesest	46
Vangla	38
Vanka Mazin	42
Varas	37

Varenka Olessova	37, 39
Vastus Ameerika ajakirja ankeedile	44
Vastutustundetuist inimestest ja meie aja laste- raamatust	45
Veel kord kuradist	38
Veel kord XIX sajandi noore inimese ajaloost	44
Veel kuradist	38
Vembumees	38
Vene muinasjutud	39
Vene tsaar	38
Vestlus	41
Vestlus noortega	45
Vestlusi kutsetööst	45
Viha	41
Võrukael	40
Väikekodanlased	42
«Väikestest» inimestest ja nende suurest tööst	44
«Väljaviimine»	37
Värdjas	41
Värvuke	41
Õhtu Panaškini juures	39
Õhtu Suhhomjatkini juures	39
Õhtu Šamovi juures	39
Õnn	39
Õppige minevikku	43
Ärge madaldage tooni	43
Öösel	41
Ühe poleemika puhul	45
9. jaanuar	39
Üks vabariigi kuninga id	38, 44
Ükskõiksusel ei tohi olla kohta	45
Üleaed sed	37
Üle parda	37
Ülistatuist ja «algajaist»	44

M. Gorki kirjade alfabeetiline register

Agapkina, A.	43, 47
Agapov, B	47
Ahrem, S.	47
Aleksandrov, I.	47
Argutinskaja, L.	46
Baumani rajooni sajanda rühma pioneeridele .	43
Fedin, K.	46
Fiš, G.	46
Frenkel, I.	47
Gladkov, F.	47
Grossman, V.	47
Hinkulov, L, ...	47
Irkutski M. Gorki nimelise 15. keskkooli õpilastele	44
Ivanov, V.	46
Jaroslavli töölistele	43
Jeletsi kolhoosinoorte kooli kirjandusringile . .	44
Kirjavahetus lugejatega	43
Kooli pioneeride kirjandusringile Irkutskis . .	44
Kramatorski kooliõpilastele	44
Lastele Bakuus	46
Lutohhin, D.	47
Lvov, I.	47
Makarenko, A.	47
Maklašin, L.	44
Naisele	46
Noortele	43
O. I. Skorohodovale, pimedale kurtummale tütarlapsel	43

Pasternak, B.	47
Pavlenko, P.	46
Pensa pioneeridele	44
Peškov, M.	47
Pikulil, A.	47
Pioneeridele	44
Pogodin, N.	46
Pojale	46
Polevoi, B.	46, 47
Puškov, V.	47
Rahvusvahelisele «Georges Eekhoudi» komiteele	47
Rjahhovski, V.	46, 47
Rolland, R.	47
Rummer, A.	46
Sahalini lastele	44
Sergejev-Tsenki, S.	47
Serpuhhovi töölisfakulteedlastele	43
Šiškov, V.	47
Ššerbakov, A.	46
Zakova, V.	46, 47
Zazubrin, V.	47
Zelenin, V.	44
Zinaida Morinale	44
Zubtsovi kooli õpilastele	43
Zweig, S.	47
Tolstoi, A.	47
Tšehhov, A.	46
Tšertova, N.	47
[Ukraina noortöölistele]	43
Uržum... Niina Polotovalovale ja Tanja Lapi- nale	44
Velednitskaja, T.	46
Õppida palju, tõsiselt, ausalt (Kiri polaarlinna Igarka kahele tuhandele pioneerile)	44
9. jaanuari mälestuse nimelise kooli õpilastele	43

SISUKORD

Eessõna	3
Eluloolisi andmeid	6
M. Gorki ilukirjanduslikud teosed. (Ülevaade)	14
M. Gorki mõtteid	22
Nõukogude ühiskonna- ja poliitikategelased ning kirjanikud Gorkist	26
Välismaa ühiskonna- ja poliitikategelased ning kirjanikud Gorkist	31
M. Gorki tööd	37
Teosed	37
Romaanid, jutustused	40
Näidendid	42
Publitsistika	43
Kirjad	46
Kirjandust M. Gorki kohta.	48
V. I. Lenin Gorkist	49
Gorki elu ja looming. (Üldküsimused).	49
Gorki ja sotsialistlik realism. Gorki kirjandusest, rahvaluulest, keelest ja publitsistikast	52
Gorki pedagoogina	53
Gorki ja kunst	54
Mälestusi Gorkist	54
Gorki ja eesti lugeja. Eesti kirjanikud Gorkist	55
Kirjandust Gorki teoste kohta	57
Romaanid. Jutustused	57

«Ema»	57
«Artamonovite ettevõte»	57
«Klim Samgini elu»	58
«Jutustused»	58
Näidendid	59
«Väikekoodanlased»	59
«Põhjas»	59
«Päikese lapsed»	60
«Barbarid»	60
«Vaenlased»	60
«Vassa Železnova»	61
«Veidrikud»	61
«Zõkovid»	61
«Vanamees»	61
«Jegor Bulõtšov ja teised»	61
Publitsistika	62
M. Gorki tööde alfabeetiline register	64
M. Gorki kirjade alfabeetiline register	71

MÄRKUSED

MARKUSED

MÄRKUSED

MÄRKUSED

Koostanud V. Kabur
Vastutav toimetaja R. Aare

На эстонском языке.

Максим Горький. (1868—1936). Рекомендательный
указатель литературы.

A-22751

///

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00379658 0